

BIJ DE PLAAT.

Virginie Loveling, de groote kenster van het Vlaamsche volksleven, is onder ons nog het meest

VIRGINIE LOVELING.

bekend door haar verzen. Wie kent niet: „Hij trok het schuifken open?”

Haar romans en novellen verdienen echter niet minder bekend te zijn.

Oude Betje ligt — hoe lang nu al! — in 't Ziekenhuis.

Dat Ziekenhuis, — Diakonessen-Huis der Nederduitsch Hervormde Gemeente is, voluit, zijn weidsche naam — leeft echter op zeer bescheiden voet. 't Is een woonhuis geweest, van binnen eenigermate sanitair hervormd; de „zalen” zijn gewone kamers,

met een huiselijken, geverfd houten schoorsteen en een enkel schuifraam; de trap heeft geen statige breedheid, de gangen en portalen zijn slecht te ventileeren. Maar aan het kleine stadje bewijst het toch goede diensten, al was het alleen als hospitaal-dépendance van het eigenlijke, grootere, maar veel barschere Oude Mannen- en Vrouwenhuis.

Tenminste op Zaal IV, dat is al heelemaal boven, want hoog klimt het aantal „zalen” niet, liggen drie oude vrouwtjes, wier kwaal in hoofdzaak bestaat uit volslagen versletenheid. Ze zijn hier gekomen omdat ze geen thuis meer hadden en te slecht ter been, te hulpbehoevend en stakkerig waren voor het officieele gesticht. Ingekocht zijn ze, voor hun laatste eindje leven, door een beschermer, een mevrouw, bij wie ze jaren gediend hebben, een dochter, in-goeden-doen getrouwd. Een paar zitten haast den heelen dag op en kunnen ook nog best wat doen. Oude Maartje kan nog wát netjes breien. Alleen als haar zwarte kluwentje te rollen komt is ze verlegen. Diep in haar schoot draait dat kluwentje om en om in een houten brei-tobje, maar soms waagt het een sprong, als een visch boven 't water en ontglipt haar. Hare beenen willen niet meer, ze kan ze amper van de stoof zetten, ze kan den visch niet na. Dan helpt Annemie, die vlugger is, maar geen schemertje meer ziet en gaat op aanwijzing der eigenares op den grond naar 't kluwtje tasten: „nee Annemie, nou ben je 't voorbij, neen naar dien kant, den kant van 't raam; mensch, daar had je 't haast..... o, dank je, dank je vrindelijk.”

Maar Betje, oude Betje, komt den laatsten tijd haar bed niet uit. Ze is afgeleefd als de anderen en rheumathisch er bij. Hare knieën zijn altijd opgetrokken, zij kan ze niet meer strekken; ze zijn afzonderlijk met een wollen doek bedekt en vormen in 't bed een kleinen heuvel. Eens heeft de zuster, een jong ding, voor de grap Betjes kopje thee er op gezet. Doch dat hebben ze alle drie zeer kwalijk genomen. Ze zeide: 't was een schande, om met de gebrekkigheid van een oud mensch den gek te steken. Maar zóó kwaad had de zuster 't niet bedoeld. 't Was alleen een minder kiesche aardigheid.

Betjes handen liggen op de spreij, naast elkaar, de vingers saamgetrokken als de poot van een dooden vogel. Ze kan niets meer aanpakken, moet, o schrikbeeld der grijzen, „geholpen als 'n klein kind”. Maar de ellende en ouderdom treft alleen haar schamel lichaam. Haar gemoed is vredig en haar geest nog ongebluscht.

Er komt weinig bezoek bij de oudjes. Zoo goed als nooit. Dat behoeft niet te verwonderen. Want wie ziek ligt aan typhus of longontsteking, als drie maal daags temperatuur wordt opgenomen en over zóóveel dagen de crisis wordt verwacht, heeft ge-

woonlijk over gemis aan deelname niet te klagen. Maar als een ziekte slepend wordt en maand na maand zich rekt; 't is eigenlijk alle dagen eender, alleen elk volgend half jaar slechter dan 't vorige — hoe dan?.....

Betje heeft in 't stadje ook geen kinderen meer wonen, die haar zouden kunnen bezoeken. Ze heeft een groot gezin gehad, ze heeft geploeterd en gedraafd, vroeg op, laat naar bed. Dat is haar soms nog het vreemdste: ze ligt zoo maar stil in bed, overdag; dat kan, ieder vindt het gewoon; ze kan zoo maar kalm liggen kijken en toch loopt er niets in 't honderd.

Van hare kinderen zijn er haar in den dood reeds voorgegaan en een paar zoons zijn naar Amerika. Als Betje jarig is brengt de post haar twee vreemduitheemsche brieven, met dikke pen in rond handschrift geschreven; de jongens missen nooit, vast eens op een jaar schrijven ze een brief, en melden hunne wederwaardigheden. Ze sturen ook geregeld hun deel van 't geld, waarvoor hunne moeder verpleegd wordt. Op dien verjaardag, hij valt midden in den zomer, is heel de kamer in feeststemming. Betje krijgt, in een wit steenen kan, een hoogen bonten bloementuil, de rijzige blauwe bloesentak van den ridderspoor in top; Jeeuwenbek en knikkend siergras en teedere hangende hartjes er om heen geschikt. De Directrice van 't Huis wenscht haar geluk en Trui, haar getrouwde dochter uit Amsterdam, komt met den ochtendtrein.

„'t Huis" is dan heel voorkomend. Trui wordt dadelijk toegelaten, hoewel 't nog lang geen bezoekuur is en ze daar anders streng op zijn. Ze mag blijven koffiedrinken en blijven zitten, wel vijf kwartier over den tijd, totdat ze met den middagtrein weer gaat. Als Trui vertrekt geeft ze, voorzichtig, want Moe is zoo gevoelig, het oudje een kus op haar wang. Maar Trui kan niet zóó voorzichtig zijn of 't doet moeder toch zeer, want als ze den kus wil beantwoorden moet ze nek en schouders bewegen en door al haar verstramde spieren vlijnt dan even de pijn.

Dan trekt Trui de spreid wat hooger en zegt: „nou, dag Moe, 't beste hoor, en je houdt je maar goed en als 't beuren mag kom ik met Kerssemis nog is bij je kijke." Maar dat geschiedt nooit en moeder rekent er ook niet op, ze weet heel goed, dat haar dochter dat maar zegt om 't afscheid minder hard te maken en over de kloof van een vol jaar afwezigheid een gulden brug van hoop te slaan. Trui heeft een gezin en kan er zoo makkelijk niet uit. En haar man zegt: „hoor is, wij betalen 't grootste part voor je Moe d'r verpleging, wel eens zoo veel als je broers, en dan ook nog eens op 'n jaar d'r naar toe, das meer as welletjes."

Als de dag voorbij is, is Betje vermoeid en verlangd 's avonds vroeg te rusten. Nog een dag of drie, vier, staat de tuil in tanende pracht, totdat de zuster verklaart: „zie zoo, nu zijn de bloemen verlept." Dan wordt de ruiker weggeworpen en de kan in de kast gezet. De brieven der zoons worden gelegd in Betjes naaidoos, die nog altijd staat op het met een kleedje bedekte tafeltje, naast haar bed, al is 't lang geleden dat haar allengs verstijvende vingers voor 't laatst de naald vasthielden. 't Is Annemie, met haar opgeheven, blinde gezicht en haar talmend tastende handen, die ze opbergt, onderin, onder de nu altijd gave en vol blijvende klosjes.

Dan glijden de dagen, grijs, weer voorbij, van 's morgens zessen, als 't Huis te stommelen begint, tot 's avonds negen, als 't zinkt in rust. 's Nachts twee uur schrikt Betje altijd op, dan doet een zuster de ronde en komt met een kaars de kamers binnen. Ze kan soms niet weer inslapen en ligt wakker tot de schemering begint. 's Nachts heeft ze pijn, meer dan overdag. „'t Is de afleiding die me goed doet", zegt ze. Want alles is maar betrekkelijk en afleiding weten ook drie oude vrouwtjes in een ziekenkamer zich nog wel te scheppen. Ze maken soms nog een grapje samen, of ze hebben een klein kibbelarijtje, en ook in de lange uren dat allen zwijgen kan Betje prettig uitkijken — want haar bed staat bij 't raam — in de ruime lucht, waar de witte wolken zeilen.

Maar de grootste afleiding en die Betje 't meeste goed doet, is het wekelijksch bezoek van haren jongeren broeder Jan.

Jan is een zestigjarig boerenarbeider, met een goedigen, ruigen kop en eeltige, verwerkte handen. Hij gaat al gebogen, maar zijn werk kan hij nog doen, als de boer hem een beetje ontziet. Ook zijn vrouw leeft nog en hij woont in een klein vrij huisje, buiten in 't veld. Dat hij nog kras is en zijn eigen brood verdient, terwijl zij zoo stakkerig neerligt, vindt Betje natuurlijk. „Ik ben al zeuven en zestig", zegt ze, „'t spreekt van zelf. Op Jan z'n leeftijd wist ik ook nog nergens van. Je mot denken, Jan is zooveel jonger."

Ja, Betje is zeven jaar ouder dan Jan en dat heeft haar eens voor goed een voorsprong op hem gegeven, dien hij nooit ook maar gepoogd heeft in te halen. Betje was de oudste van 't gezin en Jan een van de kleine broertjes. Toen zij, een groote meid van tien, al best een gang heet water voor moeder kon halen was Jan een dreumesje van drie dat telkens over de stoof struikelde. Toen zij, twáálf en volleerd, de school verliet en een deel van 't matriarchaal gezag op haar jonge schouders kreeg, begon Jantje pas te spellen. En toen zij

Belangrijk bericht.

verkeering kreeg en trouwde kwam Jan pas bij den boer en moest nog leeren een koe te melken.

Zoo is 't gebleven: *zij* de groote zus, *hij* het broertje. Hij heeft altijd haar meerderheid ten volle erkend. Hij is daarvan en van haar wijsheid en flinkheid evenzeer overtuigd als van zijn eigen jonkheid en minderheid. 't Is zuster Bet, altijd zuster Bet geweest, die hem geholpen en geraden heeft als hij moeilijkheden had. Maar 't is niet meest aan zijn volwassenheid, dat hij denkt. Die is vlak en egaal voor een eenvoudige, die niet veel beleefd heeft en 't niet ver bracht. Een zestigjarig levens-boerenarbeider is lang, maar licht te overzien. Al spoedig is hij weer terug bij zijn jeugd, bij zijn kinderjaren, die toch voor bijna ieder, arm of rijk, van zoo kleurige heerlijkheid zijn. Dan ziet hij weer 't kleine, lage huis in 't straatje en de stoep, waar-op Bet zat te bikkelen, 's avonds, als ze mócht van moeder. Hij weet nog dien middag, toen hij zijn klompje kapot viel en zoo huilde, om de pijn aan zijn voet, maar meest uit angst om 't klompje, en hoe Betje hem overeind hielp, de stukken aan elkaar paste en zei: „gauw, kom mee naar oome Reindert, dan slaat die er een beugeltje om.” Ze waren naar oom geloopt, hij op een klomp en een kousevoet en oome had het gemaakt, en er niets voor gerekend, omdat 't voor zijn neefje was. Moeder was niks niet kwaad geweest. Ja, een beste zus was Betje voor hem geweest, altijd had ze 't goeie met hem voorgedad.

Doch op het steeds met verlangen verbeide bezoek is de conversatie tusschen broeder en zuster nimmer zeer levendig, want Betje is zwak en Jan nu juist geen redenaar. Zijn doffe, oude stem verhaalt, met lange tusschenpoozen, de nieuwtjes van 't stadje en verzinkt dan in zwijgen, totdat zijn zuster vraagt: „waar dominee Zondag over gepreekt heeft.”

Zij bedoelt niet, dat Jan haar de preek zal vertellen. Daarin zou hij het trouwens niet ver sturen. „Jan kan 't niet weergeven”, zegt ze, vergoelijkend, „maar *weten* doet ie 't best.” Als 't op „weergeven” aankomt, tenminste van abstracte dingen, schiet Jan's beperkte woordschat spoedig te kort. Doch zijn eenvoudig hart heeft zijn zuster goed begrepen en met een roerende nauwkeurigheid onthoudt hij den tekst, 't hoofdstuk, dat voorgelezen en al de psalmen, die gezongen zijn. Dat alles leest hij zijn zuster voor, moeilijk en toonloos, met zijn knoestigen vinger de woorden bijwijzend. Want zoo min als een redenaar is Jan een geletterde.

„Jan, jongen”, zegt Betje, „nou heb ik nog 'n begeerte”. Zij noemt hem nooit anders dan: „Jan, jongen”, en hij zegt nooit anders dan: „Betje”, nooit „meid” of „Bet”.

„Jan, jongen”, zegt ze weer, „nou lees je me de psalmen voor en dat is best. Maar weet je wat 't nou is? In de kerk zel 'k wel nie meer komme en eer ik sterf wou ik dat nog zoo graag is hoore zinge.”

„Zinge, Betje?” vraagt Jan verwonderd.

„Ja”, zegt ze weer, „de zusters zinge ook wel, 's Zondags, maar da's heelemaal an de andere kant, ik ken de woorde nie onderscheie. En 'k wou toch zoo graag nog is hoore: „de schuld Uws volks hebt ge uit Uw boek gedaan”. Dat mos *jij* is voor me zinge.”

Daar kijkt Jan beduusd van. Zingen, hij, hier in de kamer..... Zingen, dat doe je allemaal met mekaar, in de kerk, en dan 't orgel erbij. Zóó maar, alleen, heeft hij nooit gezongen, hij weet niet eens of hij dat wel kan. Wat een vreemde wensch van Betje. En die twee andere vrouwen, zouën die 't niet gek vinden. En zouën ze buiten de kamer 't niet hooren kunnen.....

Maar Betje herhaalt weer: „Jan, jongen, dat mos je nou is voor me zinge.”

Ze ligt stil op haar rug, in 't kussen, met haar oude, witte gezicht en haar witte haren, haar verkromde handen op de sprei: een arm, broos besje, dat spoedig gaat sterven. Maar zoo ziet haar broeder haar niet. In *zijn* oogen blijft ze Betje, zijn flinke, oudste zuster, die altijd zoo verstandig is en stellig geen dingen van hem vraagt die dwaas zijn... En hij heeft immers altijd gedaan wat zij zeide.

En, dof, begint hij te zingen.

H. KUYPER—VAN OORDT.

BELANGRIJK BERICHT.

In het e.k. nummer van „Meisjesleven” wordt een belangrijke mededeeling geplaatst over een wedstrijd in het maken van een handwerkje.

Al onze lezeressen kunnen aan dien wedstrijd meedoen.

Men zie dus in het volgend nummer de desbetreffende mededeelingen.

Ook zal in het e.k. nummer de uitslag van den opstelwedstrijd worden opgenomen.

Wij herinneren er aan, dat er nu een goede gelegenheid is, om met „Meisjesleven” te gaan werken. Er zijn nu zeker nog heel wat nieuwe abonné's te krijgen.

Met het volgend nummer begint onze tweede jaargang. Men zie voor het aanbrengen van nieuwe abonné's onze voorwaarden op den omslag.

Red.

